

TIETOA IKÄIHMISSILLE
KOTONA ASUMISEN TURVAKSI

OPPAAN ASiantuntijatyöryhmä ja Kirjoittajat

JUHA ANTTINEN, Poliisi

KAISA ESKELINEN, Vanhustyön keskusliitto

JUKKA LAAKSO, Vanhustyön keskusliitto

TEIJA MANKKINEN, Vanhustyön keskusliitto

TARJA RANTEE, Vanhustyön keskusliitto

LEENA SERPOLA-KAIVO-OJA, Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry

SATU TAIVEAHO, Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry

ESA SIIVOLA, VCU – Asiantuntijapalvelut

Sisältö

Kotini on linnani.....	3
Sinnikkäät kauppiat.....	4
Rikollisuuden ehkäisy ja kotiturvallisuus	9
Läheisen aiheuttama uhka	12
Kun olet poissa kotoa	14
Teknologisia ratkaisuja turvalliseen arkeen	16
Lisätietoa ja ohjeita verkossa.....	18
Tärkeitä puhelinnumeroita	20

Julkaisija: Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry ja Vanhustyön keskusliitto ry /Kotiturvahanke

ISBN 978-951-806-247-2 (paino)

ISBN 978-951-806-248-9 (pdf)

Graafinen suunnittelu ja taitto: Tiina Kuoppala, Graforma

Valokuvat: Pixabay ja Bigstock

Paino: Suomen Uusiokuori Oy, 2017

Kotini on linnani

Kodin pitäisi olla myös ikääntyessä ihmiselle suojan ja turvan paikka, jonka rauha on lailla turvattu. Uutisista saa aika ajoin kuitenkin kuulla, kuinka erityisesti iäkkäät henkilöt ovat joutuneet erilaisten väärinkäytöksiin, ”pakkomyynnin” ja jopa rikosten uhriksi kotonaan. Tämä saa monet tuntemaan itsensä uhatuksi, vaikka tilastollisesti näyttää edelleen siltä, että iäkkäillä henkilöillä on muuta väestöä pienempi riski joutua rikoksen uhriksi. On kuitenkin tilanteita, joissa erityisesti iäkkäitä ihmisiä yritetään huijata tai viedä heidän omaisuuttaan muilla tavoin. Entuudestaan tuntemattomien henkilöiden lisäksi myös lähipiiriin kuuluvat voivat käyttää hyväksi ikääntyneen ihmisen luottamusta.

Tämä opas on laadittu Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry:n ja Vanhustyön keskusliiton Kotiturva-hankkeen yhteistyönä. Oppaassa neuvotaan, miten kotona asumisen turvallisuutta voidaan lisätä, ja miten uhkaaviin tilanteisiin on hyvä varautua. Teknologiasta löytyy tänä päivänä hyviä apuvälineitä henkilökohtaisen turvallisuuden lisäämiseksi ja kodin turvaamiseen. Myös omalla toiminnalla voi ennaltaehkäistä tilanteita. Oppaan loppuun on koottuna yhteystietoja, joista voi kysyä lisää neuvoja ja apua, jos uhkaavia tilanteita kaikesta huolimatta pääsee syntymään.

Sinnikkäät kauppiaat

Teenkö kaupat kotiovelle tulleen kauppiaan kanssa? Vanha omakotitalo, vanhat asukkaat ja kotiovelle ilmestyvä kauppias, tämä on aika tuttu tilanne. Myyjät tulevat usein suoraan kauppaamaan juuri tähän kohteeseen tarpeellista asiaa tai tarkastamaan rakenteita, laitteita tai järjestelmiä, joissa havaitsevat korjattavia vikoja. ”Jos nyt ei heti tehdä jotain, niin ongelmia seuraa.”

Tässä yksi toteutuneista tapauksista: Ovikello soi ja siistin näköiset miehet ilmoittivat alueella tehtävän viemäritarkastuksia. Tarkastivat vessan kautta ja sanoivat, että onneksi tuli nyt tarkastettua, ennen kuin todelliset ongelmat ilmenevät. ”Nyt selvittäään hyvin pinnoittamalla viemärit.” Hintakin tuli nopeasti keittiön pöydän ääressä laskettua, kun kokeneet miehet olivat kyseessä. Hinnaksi ilmoitettiin 34 000 euroa, kyseessä oli 100 neliön omakotitalo. Sopimuskin saatiin näppärästi heti aikaiseksi, kun ammattimiehillä on aina kaikki mukana ja hommat hanskassa.

Työ saatiin onneksi peruttua, kun ongelmia työn tarjonnassa olivat pienet yksityiskohdat. Nimittäin jälkepäin tehdyssä tarkastuksessa viemäreistä ei löytynyt juuri mitään vikaa. Hinta oli lisäksi jopa moninkertainen saatavilla olevaan kilpailutettuun hintaan nähden. Ja kotimyynniasiakirjat eivät olleet asianmukaiset. Sopimuksessa on usein vielä maininta, että jos asiakas peruu sopimuksen, hän joutuu maksamaan tuntuvan vahingonkorvauksen. Kauppaan voi liittyä rahoitussopimus, jonka kulut ovat hyvinkin epäedulliset.

Oheinen esimerkki on todellisesta tilanteesta ja esimerkkejä on riittämiin. Kotimyynnin kannattavuuden perusteet löytyvät tuostakin tapauksesta. Asiakkaat eivät tiedä oikeaa hintatasoa, jolloin palvelua voidaan tarjota mihin hintaan tahansa. Apua ja neuvoja ei ole kiireelliseksi esitettyyn tilanteeseen välttämättä heti saatavissa. Taitava kauppias esittäytyy ehdottomaksi asiantuntijaksi, jonka sanaan on parempi luottaa. Työ saadaan nopeasti käyntiin ilman että asiakkaan täytyy asiaan enempää perehtyä ja nähdä vaivaa tai palkata asiaan eri asiantuntijoita.

Miten kauppiaseen tulisi suhtautua ja mitkä ovat hyvät toimintatavat?

Kaupantekoa ja kauppiaita on tietysti monenlaisia. Kaikessa kaupankäynnissä on kuitenkin hyvä pitää mielessä selvät toimintaperiaatteet. **Ennen ostopäätöstä tulee asiaa rauhassa harkita.** Mitä isompi kauppa on kyseessä, **kysy neuvoa ja tee hintavertailuja.** Me mietimme kaupan hyllystä ostaesamme hyvinkin tarkkaan muutaman euron maksavia tuotteita, vertaamme hintoja ja jätämme ostamatta kalliimpia. Sama periaate toimii myös kotimyynnissä.

Älä allekirjoita sopimusta, ennen kuin tiedät mitä olet **ostamassa**, tarvitsetko ylipäänsä palvelua tai tuotetta ja onko hinta kohdillaan. Yleensäkin kotimyyntitilanteessa ei ole tarpeen laittaa nimeään mihinkään, jos ei ole ostopäätöstä tehnyt. Moni on luullut vain kuitanneensa saadun tarjouksen ja yllätyksenä on tullut, että kyseinen paperi olikin jo se sopimus.

Lue sopimus tarkasti,
ennen allekirjoitusta!

Korkeat hinnat, epäedulliset ehdot ja tarpeettomat korjaukset

Omakotitaloihin on perinteisesti kaupattu kotimyyntinä vesikouruja, kattopinnoitteita, ikkunoita tai ulkoverhoiluun liittyviä asioita. Nykyisin kaupan kohteena on jo lähes kaikkea talon korjaukseen liittyvää tavaraa ja palvelua. Suosittuja ovat olleet viemärien pinnoitukset, hormien korjaukset, erilaiset julkisivupinnoitukset ja pesuhuoneremontit. Kauppiaan tarkastusten tulokset tulee aina tarkastuttaa toisella riippumattomalla taholla ennen korjaustoimenpiteeseen ryhtymistä. Esimerkiksi hormit voi tarkastuttaa nuohoojalla ja mieluummin sillä taholla, joka on nuohouksen aiemminkin tehnyt. Ikääntyneet saavat asian-tuntevan avun kaikissa remonteissa koskevissa asioissa Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojilta.

VANHUSTYÖN KESKUSLIITON KORJAUSNEUVOJAT

Jukka Laakso

jukka.laakso@vtkl.fi
040 502 3807
Korjausneuvonnan päällikkö

Tapio Rokkonen

tapio.rokkonen@vtkl.fi
0400 371 586
Pohjois-Savo

Harri Hietikko

harri.hietikko@vtkl.fi
0400 260 962
Etelä-Pohjanmaa ja
Pohjanmaa

Pekka Hulkkonen

pekka.hulkkonen@vtkl.fi
050 593 1277
Etelä-Karjala,
Kymenlaakso

Teuvo Junes

teuvo.junes@vtkl.fi
040 557 2550
Meri-Lappi
(Kemi, Keminmaa, Simo,
Tervola, Tornio, Yli-Tornio)

Tapio Karhu

tapio.karhu@vtkl.fi
040 516 6738
Pohjois-Pohjanmaa,
Kainuu

Ismo Kortman

ismo.kortman@vtkl.fi
0500 651 737
Suur-Savo

Jukka Lampi

jukka.lampi@vtkl.fi
0400 162 494
Sisä-Suomi

Jani Malminen

jani.malminen@vtkl.fi
0500 908 660
Varsinais-Suomi

Pekka Martikainen

pekka.martikainen@vtkl.fi
050 913 1452
Itä-Uusimaa,
Helsinki

Tiina Toivonen

tiina.toivonen@tetconsulting.fi
0400 852 727
Satakunta

Voitto Niska

voitto.niska@vtkl.fi
0400 649 199
Pirkanmaa

Kari Tahvanainen

kari.tahvanainen@vtkl.fi
0500 494 766
Päijät-Häme

Raimo Saarelainen

raimo.saarelainen@vtkl.fi
050 540 7035
Pohjois-Karjala

Ari Viippola

ari.viippola@vtkl.fi
050 590 3637
Lappi

Timo Vänskä

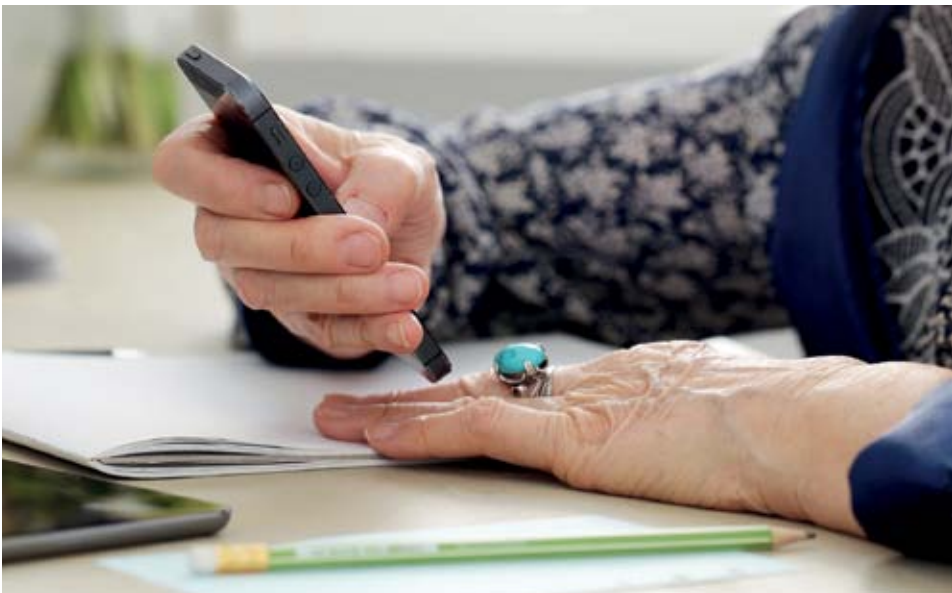
timo.vanska@vtkl.fi
050 449 3395
Länsi-Uusimaa,
Vantaa

Periaatteet tehdessäsi kauppaa tai solmiessasi sopimuksia

Edellä esitetyt periaatteet pätevät kaikenlaisiin kaupustelijoihin oli kyse erilaisista tavaraa myyvistä myyjistä, taulukauppiaasta, rahankeräyksistä tai puhelinmyyjistä.

- Älä osta ilman harkintaa
- Älä usko kaikkea mitä sinulle sanotaan, liian hyvä tarjous on harvoin totta
- Ilmaisia palveluita ja tavaroita ei ole olemassa, niiden kustannukset tulevat muissa kuluissa
- Osta vain sellaista mitä olet jo pitkään tiennyt tarvitsevasi ja jonka oikeista kustannuksista olet jo ottanut selvää
- Sinulla on oikeus vetäytyä kaupasta koska tahansa
- Sano soittavasi poliisille, jos tilanne käy uhkaavaksi

Voit kieltää osoitetietosi tai puhelinnumerosi käytön markkinoinnissa. Aggressiivisen puhelinkaupiaan puhelut tulisi tallentaa. Tätä varten on olemassa sovelluksia ladattavaksi puhelimeen. Kaikki puhelut voidaan asettaa tallentumaan automaattisesti esimerkiksi kahden vuorokauden ajaksi kuunneltavaksi, jonka aikana ikääntynyt voi sen kuunteluttaa esimerkiksi lapsillaan tai tuttavillaan.

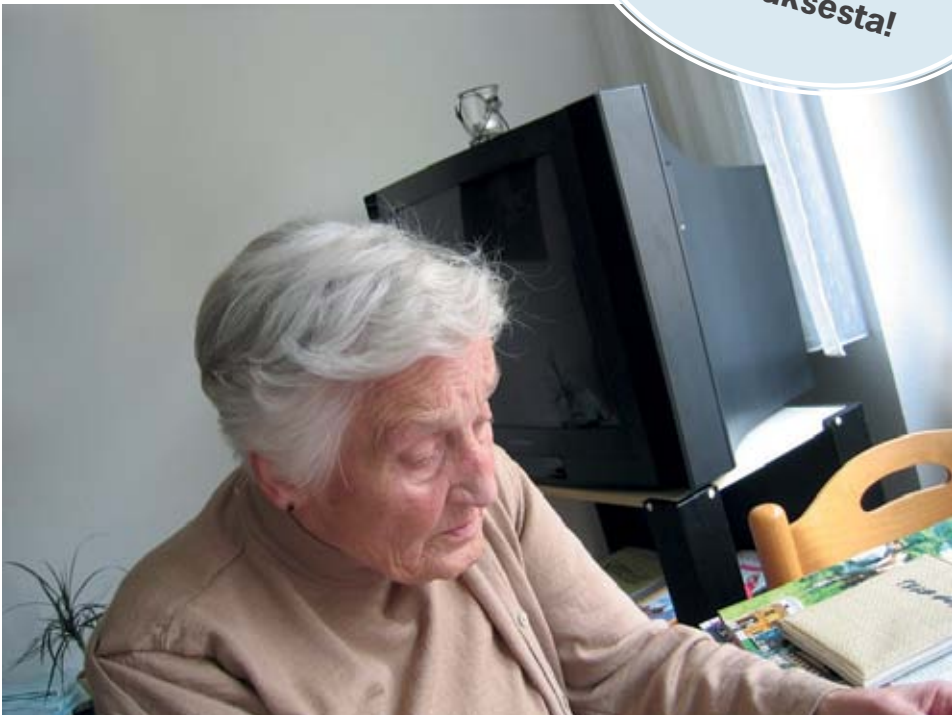

Mitä tehdä, jos kaupat ovat jo syntyneet?

Jos kauppa kaduttaa heti sopimuksen teon jälkeen, on asiakkaalla vielä aikaa perua sopimus. Sopimuksesta tulee löytyä ohjeet kaupan peruuttamisesta. Lain mukaan **asiakas voi perua kotimyynnissä tehdyn sopimuksen 14 vuorokauden sisällä**. Tämän jälkeenkin kauppa voidaan perua, jos kotimyyntiasiakirjat eivät ole asianmukaiset. Eli jos esimerkiksi kaupan peruutusohjeet puuttuvat. Kauppa voidaan perua myöhemmin myös jos voidaan osoittaa, ettei asiakas ole ymmärtänyt kaikkea kauppaan liittyvää esim. muistisairauteen vedoten. Ota epäselvissä asioissa yhteyttä kuluttajaneuvontaan. Jos epäilet joutuneesi huijatuksi, ole yhteydessä poliisiin. Yhteystiedot löytyvät tämän oppaan lopusta.

Kauppan purkamisen ohjeet löytyvät sopimuksesta!

Rikollisuuden ehkäisy ja kotiturvallisuus

Väestön vanhetessa yhä useampi ikääntynyt asuu kotona, mikä lisää ikääntyneiden riskiä joutua rikoksen uhriksi. Ikääntynyt valikoituu helposti uhriksi sen takia, että hän on helppo kohde. Rikostorjunnan kannalta on tärkeää, että ikääntyneet, sukulaiset ja ikääntyneiden parissa työskentelevät tiedostavat rikosturvallisuuden liittyvät riskit ja osaavat suojautua niiltä tarkoituksenmukaisella tavalla.

On olemassa yksinkertaisia keinoja, joita käyttämällä rikoksen kohteeksi joutumisen riskiä voidaan pienentää. NykYTEknologia antaa mahdollisuuksia ikääntyneen turvallisempaan arkeen. Ikääntyneelle voidaan antaa esimerkiksi käyttöön turvaranneke, jolla hän saa nappia painamalla puheyhteyden kotihoitoon tai omaisiin. Kyseessä on erittäin helppo tapa hälyttää apua silloin, kun se on tarpeen.

Nyrkkisääntönä lukitusten tasoa arvioitaessa on, että **oven käyttölukko on helposti takalukittava ja ovesa on varmuuslukko**. Lukituksen helppokäyttöisyys on myös tärkeää ja korostuu erityisesti silloin kun asunnosta täytyy poistua nopeasti esimerkiksi tulipalon takia. Huomioitavaa on myös, että asunnon takaoven lukituksen tason täytyy olla samaa luokkaa kuin etuoven. Asunnon avaimiin ei missään tapauksessa saa kiinnittää osoitetietoja. Kodin avainta ei tule säilyttää piilossa ulko-oven ulkopuolella kuten kukkaruukussa, kynnyksmaton alla tai oven tai ikkunan karmilaudan alla.

Hyvä lukituskaan ei estä tapauksia, joissa ikäänntyneen asuntoon pääsee henkilö, joka esiintyy esimerkiksi kodinhoitajana, poliisina, palotarkastajana, ovisilmän asentajana, huoltomiehenä tai kaupustelijana. Tätä keinoa käyttävät rikolliset ovat yleensä rikoksen uusijoita ja tekoja tehdään useita lyhyen ajan sisällä. **Ulko-ovea ei tule avata tuntemattomille**, jos et ole sopinut käynnistä etukäteen. Esimerkiksi taloyhtiön huoltotöistä ilmoitetaan asukkaille aina etukäteen. Kodinhoitajat tai muut viranomaiset eivät myöskään koskaan tule sovimatta käynnistä ensin.

Käteistä rahaa ei pidä säilyttää kotona isoja määriä. Arvoesineiden, kuten korujen ja sormusten, säilyttämistä kotona kannattaa välttää. Hyvä vaihtoehto arvoesineiden säilyttämiseen on pankin tallelokero, vaikka siitä vuositasolla koituu jonkin verran kustannuksia. **Turvamerkitse ja valokuvaa arvoesineet**, niin ne on mahdollisen varkauden sattuessa helpompi tunnistaa. Se auttaa myös vakuutuskorvausten saamisessa.

Rivi- ja omakotitaloissa piha-alueen **riittävä ja oikein kohdennettu valaistus** on myös yksi keino ennaltaehkäistä rikoksia. Hyvä valaistus lisää kiinnijäämisen riskiä ja vähentää asunnon houkuttelevuutta rikoksen kohteena. Haja-asutusalueella voi omakotitalon ulkoalueen valvontaan käyttää nauhoittavaa kameraa.

Pankkikortteja ja tunnuslukuja ei saa antaa muille

Julkisuudessa on viime aikoina ollut useita uutisia siitä, miten vanhusten pankkikortti ja tunnusluku siihen on saatu rikollisten haltuun esiintymällä poliisina. Soittaja on esimerkiksi käskenyt viemään pankkikortin ja siihen liittyvän tunnusluvun ostoskeskuksen parkkipaikalle, josta poliisi soittajan mukaan käy sen noutamassa. Teot ovat hyvin suunniteltuja, organisoituja ja tekijöitä on useita. Oikea poliisi ei koskaan toimi edellä kuvatulla tavalla.

Rikoksia tapahtuu yhä enemmän myös verkossa. Aika ajoin julkisuuteen tulee tietoja, joiden mukaan pankkien asiakkaita on lähestytty sähköpostilla joka on ”naamioitu” pankin lähettämäksi. Näillä kirjeillä kalastellaan ihmisten pankkitunnuksia tai ohjataan sivuille, joita käytetään petoksen tekemiseen.

Muista, että pankin henkilökunta ja poliisi eivät koskaan tiedustele pankkikortin tunnuslukua tai verkkopankkitunnuksia puhelimitse tai sähköpostilla.

Läheisen aiheuttama uhka

Joskus perheenjäsen tai tuttu ihminen voi aiheuttaa käyttäytymisellään uhkaavia ja pelottavia tilanteita. Erityisesti, jos läheisellä on alkoholin tai muiden päihteiden käytön kanssa ongelmia, voivat tilanteet käydä pelottavaksi. Myös lähipiiriin kuuluvan henkilön muunlaiset vaikeudet tai riippuvuudet iäkkäästä läheisestään voivat johtaa hyväksikäyttöön tai muunlaiseen vahingolliseen käytökseen.

Yleisiä turvallisuusohjeita läheisen ihmisen aiheuttaman uhan varalle:

- Vältä jäämistä kahden kesken, jos joku läheisesi uhkailee, kiristää, käyttäytyy aggressiivisesti tai vaatii sinulta rahaa
- Mieti valmiiksi poistumisreitti, jos sinun pitää lähteä nopeasti kotoasi väkivallan uhan takia
- Jos läheisesti yrittää rajoittaa kotoa poistumistasi, luo rutiineja (kuten roskien vienti, kaupassa tai terveyskeskuksessa käynti), joiden varjolla pääset poistumaan kotoasi
- Muista, että turvaranneketta, turvapuhelinta ja muita teknologisia välineitä voi käyttää myös läheisen ihmisen aiheuttamassa uhkatilanteessa
- Kerro aina jollekin tapahtuneesta, pelostasi tai huolestasi. Läheisesi pelottava käyttäytyminen ei ole sinun syysi.

Avun saamiseen
löytyy puhelinnumeroita
oppaan takakannesta.

Moni ikääntynyt haluaa auttaa ja tukea omaa lasta, lapsenlasta tai muita läheisiä taloudellisesti lahjoittamalla tai lainaamalla rahaa tai muuta omaisuuttaan. Silloin kun auttaminen ja tukeminen tapahtuvat ilman omaa tahtoa, painostuksen alla, voi kyseessä olla hyväksikäyttö. Hyväksikäyttöä ovat ylipäänsä tilanteet, joissa toisen ihmisen hyväntahtoisuutta tai luottamusta käytetään väärin.

Voit turvata oman tahtosi toteutumisen esimerkiksi tekemällä ennakkoon hoitotahdon ja edunvalvontavaltuutuksen. On myös mahdollista hakea viran puolesta toimivaa edunvalvojaa tiettyä taloudellista tehtävää varten. Lisätietoa edunvalvonnasta ja sen hakemisesta saat oman alueesi maistraatista. Myös tämän oppaan lopussa on yhteystietoja, joista voit kysellä lisätietoja.

Kun olet poissa kotoa

Kodin pitäminen turvallisena myös poissaolon aikana on tärkeää. Koteihin tehtävät murrot lisääntyvät jatkuvasti, vaikka elektronisia hälytyslaitteita on saatavilla. Kodin pitäminen asutun näköisenä on usein tehokkain murron ehkäisykeino.

Pidä koti asutun näköisenä

Huoneiston valot tai päällä oleva radio viestivät ulkopuoliselle asukkaan olevan paikalla. Ne voidaan ajastaa toimimaan pistorasiaan kytkettävän ajastimen avulla. Ajastimia saa ostaa lähes kaikista sähkölaitteita myyvistä kaupoista ja marketeista. Ajastimeen asetetaan kytkentä ja sammutusaika, jonka mukaan siihen kytketty, esimerkiksi pöytälamppu valaisee tyhjää asuntoa. Mikäli ajastimeen kytketään haaroitettu jatkojohto, niin silloin samaan tahtiin toimivat myös muut siihen kytketyt sähkölaitteet.

Täysi postilaatikko kertoo asukkaiden olevan poissa kotoa. Kannattaa sopia luotettavan henkilön kanssa siitä, että tämä käy tyhjentämässä postilaatikon parin päivän välein. Tilattujen lehtien tulo kannattaa keskeyttää poissaolon ajaksi, myös taloudellisessa mielessä. Tilattujen lehtien keskeytys hoituu lehtien asiakaspalvelujen kautta, joko soittamalla tai asioimalla internetin välityksellä. Postilla on myös palvelu, joka varastoi postin loman ajaksi tai ohjaa sen toivottuun osoitteeseen.

Kolaamaton piha kertoo ohikulkijalle talon asukkaiden olevan poissa paikalta ja saattaa aiheuttaa pitkäkyntiselle vastustamattoman vierailun tarpeen. Piha kannattaakin pitää asutun näköisenä, sillä omaisuutta varastetaan myös piharakennuksista. Talvella lumen kolaus pihatieltä on hyvä varkauden ehkäisykeino. Automaattisesti syttyvä pihavalon toimii sekä kesällä että talvella, eikä maksa paria kymppiä enempää.

Asunnon turvallisuuden perusratkaisut

Asunnon ovien ja ikkunoiden hyvä lukitus antaa perusturvaa. Ovi voidaan varustaa esimerkiksi turvalukolla, varmuusketjulla, saranatapeilla, huulloslevyllä ja ovisilmällä. Varmuusketjun tilalle on tarjolla uusiakin ratkaisuja. Saranatapit ja huulloslevyt vaikeuttavat oven murtamista. Peruslukitukseen on tarjolla erilaisia mekaanisia ja sähköisiä ratkaisuja.

Oven aukaisu voi tapahtua nykyään muutoinkin kuin avaimella. Esimerkiksi erilaiset tunnistimet ovat helppokäyttöisyyden lisäksi murtovarmempia kuin perinteinen aukaisu avaimella. Myös pihan hyvä valaistus pimeään aikaan ehkäisee murtovarkaisten vierailuja. Kameravalvontaakin voi käyttää. Se lisää turvallisuutta jo olemassaolollaan.

Kotiturvallisuutta edistäviä vinkkejä

Hyvä ja luotettava naapuri on parempi kuin huono vahtikoira tai hälytin. Näköetäisyydellä oleva naapuri havaitsee epämääräiset liikkujat, etenkin jos tietää naapurin olevan poissa kotoa. Vahingon tapahtuessa naapurin hälytys paikalle estää lisävahinkojen syntymisen.

Matkalta kotiin palattua on tärkeää käydä asunto silmämääräisesti läpi. Murtautumisesta ei aina jää jälkeä. Seinältä napattu arvotaulu tai pihavajasta kadonnut ruohonleikkuri ei välttämättä tule heti huomatuksi ja murtovaras saa tarvitsemansa etumatkan.

Teknologisia ratkaisuja turvalliseen arkeen

Turvallisuuteen liittyvä teknologia on kehittynyt todella suurin askelin ja saatavana on jokaisen kukkarolle sopivia ratkaisuja. Kehityksestä saamme osittain kiittää kännykkäteknologiaa. Ikäihmisille suunnattu turvateknologia on pääasiassa langatonta. Turvateknologia on joustavaa eli voidaan valita kyseiseen elämäntilanteeseen ja ihmisen kuntoon soveltuva järjestelmä.

Senioriteknologia voidaan jakaa kahteen osa-alueeseen, henkilön mukana kulkevaan teknologiaan ja kotona kiinteästi sijaitsevaan teknologiaan. Turvallisuu- ta edistävien teknologisten ratkaisujen ja välineiden käyttö pitää lähtea aina ikääntyneen henkilön omasta tahdosta, toiveista ja valinnoista. Teknologisiin ratkaisuihin voi maksutta tutustua erilaisissa näyttelypaikoissa, joita nimitetään esimerkiksi älykodeiksi tai teknologialainaamoiksi. Näitä löytyy vasta muutamilta paikkakunnilta, mutta erilaisia hankkeita on menossa ja ne tuovat näitä ratkaisuja koko ajan useamman ikääntyneenkin tutustuttavaksi.

Mukana kulkevia turvallisuusratkaisuja

Henkilön omaan turvallisuuteen liittyvistä, mukana kuljetettavista teknologisista välineistä yleisin on matkapuhelin, jossa on hälytysnappi. Vaaran uhatessa nappia painamalla puhelin soittaa automaattisesti ennalta asetettuihin puhelinnumeroihin ja avaa yhteyden. Puhelimeen voi asettaa useita numeroita, jotta yhteys onnistuu vaaran uhatessa. Tällaisia puhelimia löytyy matkapuhelinkau- poista tai turvavälineitä myyvistä yrityksistä.

Yksi käyttökelpoinen sovellus matkapuhelimiin on **Suomi 112 -sovellus**. Sen voi veloitusetta ladata puhelimelleen ja hätätilanteessa se mahdollis- taa soittajan sijaintitiedon välittymisen automaattisesti hätäkeskuspäivystä- jälle. Satelliittipaikannuksen avulla soittaja voidaan paikantaa jopa kymme- nien metrien tarkkuudella.

Turvalaitteita kotiin

Kotiin voidaan hankkia myös pöytäpuhelimien näköinen hälytinpuhelin, johon voidaan yhdistää kotia tarkkailevia antureita perinteisen ranteessa tai kaulassa pidettävän hälytinnapin lisäksi. Yleisimpiä anturityyppejä ovat huonetilassa liikettä tarkkailevat anturit ja oven tai ikkunan avautumista tarkkailevat kytkimet.

Liikeanturit voidaan ohjelmoida myös antamaan hälytys, kun huoneessa ei havaita liikettä päivällä, kun tiedetään asukkaan olevan kotona. Yöllä tai asukkaan ollessa poissa liike- ja ovianturit toimivat varas- tai murtohälyttiminä. Edellä mainittujen ja itse asennettavien hälytinalaitteiden hinnat ovat 150 €:sta ylöspäin, lisäksi tarvitaan operaattorin matkapuhelinliittymä.

Turvapuhelin on järjestelmä, johon kuuluu yleensä hälytyskeskuksen vastaanottopalvelu. Hälytyskeskus vastaa hälytyspuheluun ja toimii tilanteen edellyttämällä tavalla. Tällaisista turvapuhelinpaketeista kannattaa ensin keskustella kuntien ikäihmisten palveluja tuottavan organisaation kanssa. Keskustelun jälkeen on helpompi tehdä vertailuja kaupasta ostettaviin järjestelmiin ja palveluihin.

Muita turvaratkaisuja

Kodin ulkopuolelta tuleva vaaratilanne voidaan ehkäistä tunnistamalla se jo oven ulkopuolella. Ovisilmä on tähän tarkoitukseen soveltuva perinteinen väline, mutta sen käyttö on hankalaa, koska sitä on katsottava yhdellä silmällä ja ilman silmälaseja. Huoneiston valon pilkahdus ovisilmässä, kertoo esim. häirikökauppiaille asukkaan olevan kotona ja ovikelloa ryhdytään soittamaan yhä kovempaa. Ovisilmän päälle voidaan kiinnittää kamera, joka välittää kuvaa oven ulkopuolelta. Ovisilmän päälle voidaan asentaa myös älypuhelin, jossa on *Ovisilmäturvaohjelmisto*. *Ovisilmäturva* välittää kuvan riittävän suurikokoisena asukaan katsottavaksi. Lisäksi *Ovisilmäturva* tallentaa ja lähettää kuvan ennalta asetettuihin puhelimiin. Ovisilmäkuvassa on hälytysnappi, jota painamalla lähetetään avunpyyntö tekstiviestinä ennalta asetetuille henkilöille.

Ulkokäyttöön soveltuva valvontakamera antaa myös ennaltaehkäisevää suojaa, eteenkin omakotiasujalle. Valvontakamera täytyy kiinnittää oikealle korkeudelle, ettei siihen ylety ilman apuvälinettä. Valvontakameraan kannattaa jättää merkivalo palamaan ja kertomaan valvonnan olevan käynnissä. Videovalvonnasta tiedottavia kylttejä täytyy kiinnittää valvottavalle alueelle ja niitä on saatavissa perinteisistä rautakaupoista ja valvontakameroita toimittavista yrityksistä.

Lisätietoa ja ohjeita verkossa

Kodin korjausneuvonta, Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojat avustavat ikään-tyneitä ihmisiä asunnossa tarvittavien muutostöiden kartoittamisessa, suunnittelussa ja korjausavustusten hakemisessa. Korjausneuvonta on maksutonta, remonttikulut asiakas maksaa itse.

www.vtkl.fi/fin/toimimme/korjausneuvonta/

Kotiturva-hanke, Vanhustyön keskusliiton vuosina 2015–2017 toteutettava ikääntyneiden ihmisten kodin arkeen suunnattu käytännönläheinen hanke, jossa luodaan uusia ohjaus- ja yhteistyötapoja teknologian käyttöönottamiseen ja käyttöön asumisen tukena.

www.vtkl.fi/fin/kehitamme/kotiturva_hanke/

Opas oikeudelliseen ennakointiin, Suomen muistiasiantuntijat ry:n julkaisu esittelee vinkkejä ja keinoja, joiden avulla voi varautua tilanteeseen, jossa ei pysty enää asioitaan hoitamaan.

www.muistiasiantuntijat.fi/lomakkeet.php?udpview=verkkojulkaisut

Opi tunnistamaan huijaus, Kilpailu- ja kuluttajaviraston sivu tarjoaa vinkkejä erilaisten huijausten torjumiseen, neuvoja huijausyritysten tunnistamiseen ja siihen kuinka toimia, jos huijaus on jo tapahtunut.

www.kkv.fi/Tietoa-ja-ohjeita/Ostaminen-myyminen-ja-sopimukset/huijaukset/ikaihmiset-huijauksen-kohteena/

Poliisi-sivuilla annetaan tietoa poliisin tehtävistä, vinkkejä rikosentorjunnasta ja rikosilmoituksen tekemisestä.

www.poliisi.fi

Rikosuhripäivystys tarjoaa tukea ja neuvoa rikoksen uhreille ja heidän läheisilleen. Sivustolta löytyy opas rikoksen uhrille.

www.riku.fi

Tietoturvaohjeita ja vinkkejä, Viestintäviraston sivu tarjoaa tietoa ja vinkkejä internetissä ja sähköisissä palveluissa ilmenevistä uhista ja niiden torjunnasta.

<https://www.viestintavirasto.fi/kyberturvallisuus/tietoturvaohjeet.html>

Turvaohjeita senioreille, Oikeusministeriön julkaisu on suunnattu erityisesti seniorikäisille sisältäen vinkkejä ja neuvoja oman henkilökohtaisen turvallisuuden tukemiseksi ja rikostilanteiden torjumiseksi.

http://www.rikosentorjunta.fi/fi/index/julkaisut/paikallinenrikosentorjunta_0/turvaohjeitasenioreille.html

Turvallisen vanhuuden puolesta – Suvanto ry, on valtakunnallinen järjestö, jonka toiminnan tarkoituksena on ikääntyneiden läheissuhteissa tapahtuvan kaltoinkohtelun ja väkivallan torjuminen. Sivuilta löytyy tietoa, kuinka hakea apua sekä tietoa Suvannon tarjoamista palveluista ikääntyneille henkilöille.

www.suvantory.fi

Täysi-ikäisen edunvalvonta, Fine – vakuutus ja rahoitusneuvonnan julkaisuun on koottu pankki- ja vakuutusasioissa asioivien edunvalvontaan liittyvää tietoa.

<https://www.fine.fi/media/julkaisut-2016/taysi-ikaisten-edunvalvonta.pdf>

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero 112

Kuluttajaneuvonta 029 553 6901

Arkisin klo 9–15.

Rikosuhripäivystys

Auttava puhelin 116 006 ma-ti klo 13–21 ja ke-pe klo 17–21.

Juristin puhelinneuvonta 0800 161 177 ma-to klo 17–19.

Suvanto-linja 0800 06776

Auttava puhelin ti ja to klo 12–16.

Lakineuvonta parillisen viikon keskiviikko klo 16–18.

**KÄTKETYT
ÄÄNET**

ISBN 978-951-806-247-2 (paino)

ISBN 978-951-806-248-9 (pdf)

Vanhustyön keskusliitto
CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÄL RY

Kotiturva-hanke
2015–2017

Suvanto ry
Turvallisen vanhuuden puolesta